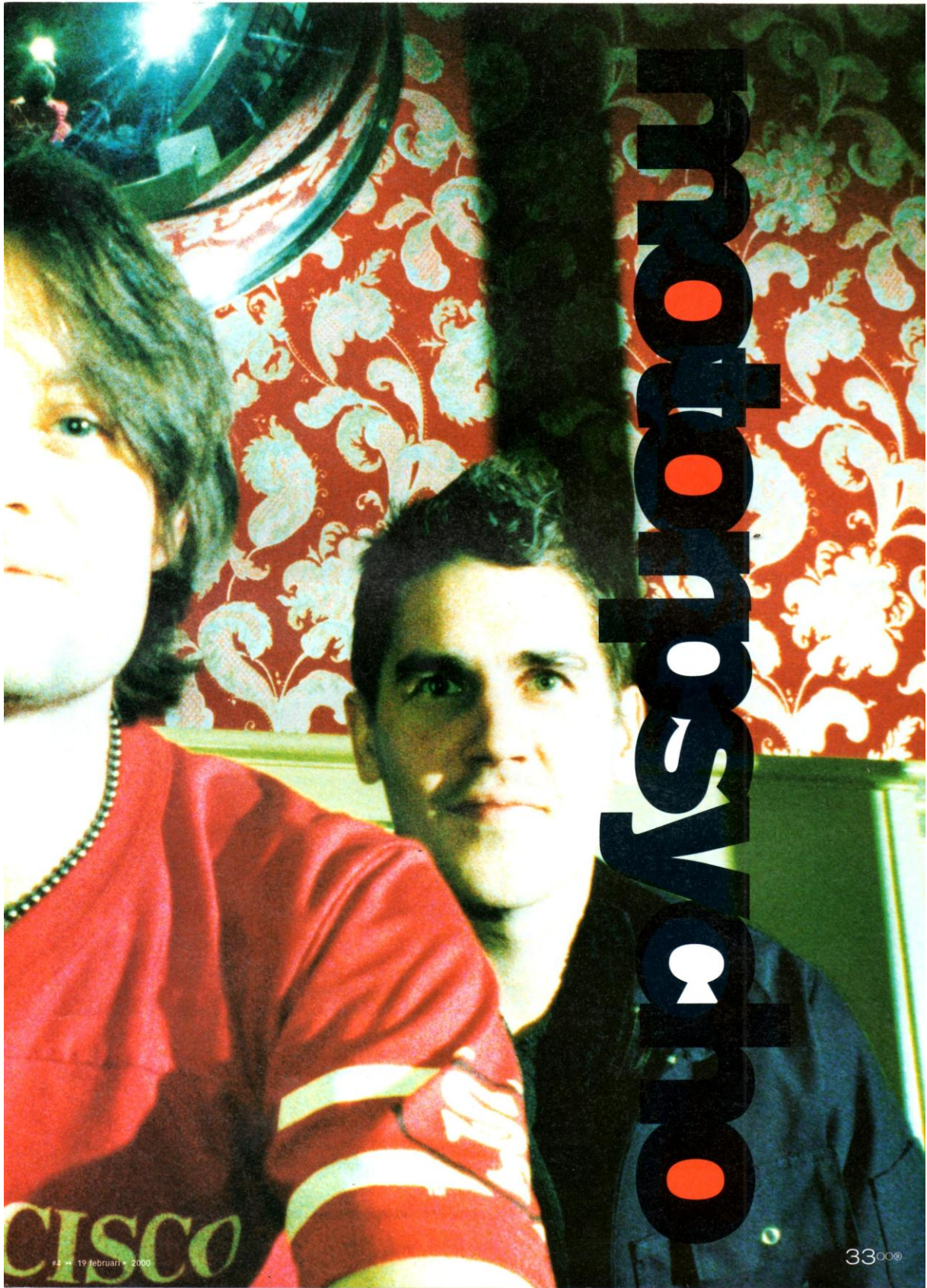

reportage

motostylo

CISCO
19 februari 2000

3300

Nu Motorpsycho na ruim tien jaar noeste arbeid eindelijk op grote schaal toeslaat met de majestueuze popplaat *Let Them Eat Cake*, is de tijd rijp om de carrière en biotoop van Europa's avontuurlijkste gitaarband onder de loep te nemen. In thuisbasis Trondheim gaan Bent, Snah en Gebhardt ons voor in een trip nostalgia. Het relaas van de streber, de gevoelsmens en de idealist.

door Helmut Boeijen / fotografie Oski Collado / kleine foto's Helmut Boeijen
leestijd 7'50"

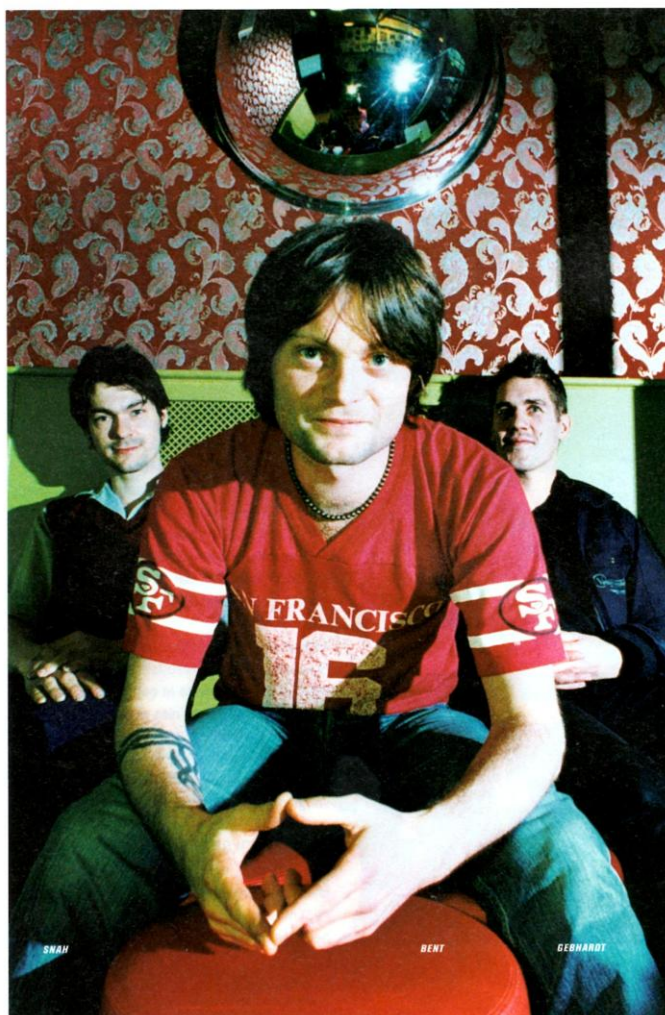
Bent Saether: 'Rock & roll bestaat bij de gratie van legendes. Neem het nummer *Summertime Is Here*. We presenteerden 't als een cover van de enige hit van Larry Lux, de Welshe overgrootvader van Gebhardt. In feite was het gewoon Snah's stem in slowmotion. Hetzelfde geldt voor onze countryplaat *The Tussler*, gepresenteerd als de soundtrack van een spaghetti-western. Dat was natuurlijk ook

verzonnen. Zulke verhalen gaan echter een geheel eigen leven leiden.'

Een legende? Hmm. Een tot de verbeelding sprekend verhaal, dat zeker. En de waarheid? Die houdt zich schuil in Trondheims krakersbolwerk Svartlamon, de voedingsbodem en broedplaats van de band, en is waarschijnlijk nooit volledig te reconstrueren. Het begint in ieder geval met een Ansichtkaart. 'We zoeken een nieuwe drummer', zo iets staat erop. En **Hakon Gebhardt**, woonachtig te Oslo, kan het ver-

zoek van zijn voormalige school- en bandmaatje **Hans Magnus 'Snah' Ryan** niet weerstaan. We schrijven het jaar 1992. Motorpsycho is de naam. Een band, die al drie jaar meegaat en in het voorgaande jaar de debuutplaat *Lobotomizer* heeft uitgebracht. Bent: 'In zekere zin waren we een metalband die punk probeerde te zijn. Geleidelijk gingen we langzamer spelen, maar het kwartje viel pas toen we **Mudhoney** en **Nirvana** hoorden. Eindelijk, de jaren '80 waren voorbij! Er mocht weer worden geroockt. Dat paste precies bij wat wij wilden. We geloofden in de kracht van herhaling. Als je dezelfde riff maar lang genoeg achter elkaar speelt, dan wordt het publiek er vanzelf in meegezogen. Na een tijdje ging ik evenwel steeds meer songs schrijven die afweken van ons vaste stramien. Onze drummer kon dat niet aan, dus moest hij gaan.'

Echt onder de indruk is Gebhardt op dat moment niet van Motorpsycho's verrichtingen. 'Ze gaven zulke vreemde concerten. Ze kwamen het podium op, speelden zeventien minuten lang hetzelfde akkoord en vertrokken weer. Verder gebeurde er niks. Hun muziek was extreem energiek en noisy. In die tijd was Noorwegen helemaal in de ban van punk en hardcore. Motorpsycho was totaal anders en kreeg dus nogal wat aandacht in de media.' Ondanks zijn aanvankelijke scepsis reist de joviale drummer af naar Trondheim en voegt zich bij de band, waarmee hij slechts een week later voor het eerst optreedt. 'Ze gingen in Duitsland toeren. Dat zag ik wel zitten. Bovendien moest ik mijn vervangende dienstplicht nog vervullen. Dat kon in het psychiatrisch ziekenhuis van Trondheim.' De omstandigheden helpen vervolgens een handje bij het kweken van een eenheid. Gebhardt: 'Op een gegeven moment werd ik uit mijn appartement gegooid. Ik kwam al een tijdje mijn verplichtingen voor de vervangende dienst niet meer na. Ik had het veel te druk met de band. Toen ben ik bij Snah ingetrokken. Ik heb daar zeker een half jaar op de bank geslapen. Dat was zwaar, want ik had helemaal geen inkomsten.' In Motorpsycho krijgt Gebhardt bovendien te maken met de student Engels en platenzaak-medewerker Bent, de streber. 'Hij was de absolute motor van de band. Bent was en is nog steeds een extreem gepassioneerd mens. Ik ben in zekere zin zijn tegenpool. Snah staat tussen ons in en houdt het geheel bij elkaar. Hij is de diplomaat van de band.' Bent: 'Inmiddels stel ik me wat gematigder op, maar destijds →

reportage

wist ik precies wat ik wilde. Dat gold niet alleen voor de muziek. Ook over hoe de band moest worden gerund, had ik hele concrete ideeën. We wilden, en willen, alles in eigen hand houden.' Snah: 'We hebben nog steeds een soort ingebouwde alarmklok. Als er vreemde dingen van ons worden gevraagd vanuit de platenbusiness, dan gaat die af. We willen trouw blijven aan onszelf. Noren zijn in het algemeen erg koppig. Dat is genetisch bepaald. Ze hebben een echte boeren- en vissersmentaliteit. Vanuit de historie blijven ze op hun eigen plek, gaan het dichtstbijzijnde bos in en bouwen daar hun eigen huis. Opgeven is uit den boze. Dat past ook bij ons.'

Anno 2000 oogt Svartlamon als een normaal bedrijventerrein. Vrachtwagens rijden af en aan, de spoorlijnen krijgen zo nu en dan bezoek van een passerende trein. Daaromheen is het hart van de wijk - enkele straten met houten huizen - gesitueerd. Een willekeurige plek, zo lijkt 't. Dat is schijn. Dit schijnbaar slapende gebied in de belangrijkste studentenstad van Noorwegen vormt de sleutel tot het begrijpen van het fenomeen Motorpsycho.

In Svartlamon, 'achter het spoor', wonen tot halverve de jaren '80 slechts losers, vechtersbazen en alcoholisten. Dan krijgt de kunstacademie enkele appartementen toegewezen en wurmt de kraakbeweging zich langzaam maar zeker binnen in de bouwvallige houten woningen. Enkele jaren later is Svartlamon omgeturnd tot een anarchistische en kunstzinnige enclave. 'Elke avond was er wel een feest,' herinnert Bent zich. 'Het was een soort aparte samenleving van punkers, kunstenaars, studenten en intelligentsia.' Al snel komt het tot conflicten tussen Svartlamons bewoners en het grote kapitaal van Trondheim, dat langzamerhand geld begint te zien in de wijk met die schattige houten huizen. Gebhardt, de idealist, werpt zich in die jaren op als woordvoerder. Motorpsycho tekent voor de protestsingle *Mot Riving*. Hoewel het voortbestaan van de hechte gemeenschap van Svartlamon in de navolgende jaren meerdere malen in gevaar komt, is het tot op heden elke keer de andere partij die in het stof blijft.

Heden ten dage zijn de sporen van dat ongetwijfeld turbulente verleden slechts moeilijk te vinden. Naast een keurige autogarage prijkt een opvallend beschilderd huis met een caravan in de tuin, die is afgezet met een fleurige, stevig in de grond verankerde boog. Het tastbare resultaat van het jarenlange verzet tegen uitbreiding van het wagenpark van datzelfde garagebedrijf. Even verderop is nog een verdwaald 'ponkrackers' op een grauwe muur te vinden. Aan het eind van die straat bevindt zich in de nok van een veredeld studentenhuis het hoofdkwartier van de plaatselijke helden. Het wordt gerund door Bent's vriendin Cecilie Lykke. Sinds 1990, toen ze als programmeur van de plaatse-

VOORMALIGE ONDERZEEBOTENBASIS DORA 1, WAAR MOTORPSYCHO REPERTOERT

DE HAVEN WAARAAN DORA 1 LIGT

LET THEM EAT CAKE

Let Them Eat Cake. Een tekstfragment uit Queens eerste grote hit, *Killer Queen* ('74). Die albumtitel is natuurlijk al een indicatie van wat je als luisteraar te wachten staat. Maar toch is het even wennen, die nieuwe Motorpsycho. Gebhardt en Bent praten over het hoe en waarom van deze stap. 'Het album bevat een deel van de 25 stukken waar we het laatste jaar aan hebben gewerkt. Anders dan men van ons is gewend, wilden we er een enkel album van maken, een mooi afgerond geheel. Uiteindelijk, na wat optredens hier en daar in Europa, hadden we zeventien tracks over waarmee we verder wilden. Daar zaten nog flink wat harde rock-songs tussen. We besloten dat het anders moest klinken. Dus hebben we juist die harde stukken laten liggen. Bij de eerste mastering van de plaat was er nog een hard nummer over, maar dat verstoorde de sfeer zo, dat we zelfs dat eraf hebben gehaald. Toen ik mijn moeder de nieuwe plaat liet horen, was ze dolgelukkig.

'De reacties zijn heel divers. Het ligt er maar aan hoe lang en hoe goed je ons hebt gevolgd. Wie alleen het live-album en *Trust Us* kent, zal verrast zijn. Wie al wat langer meegaat, zal dingen herkennen. Motorpsycho heeft sinds

HET HUIS NAAST DE AUTOGARAGE. TOONBEELD VAN HET CONFLICT TUSSEN SVARTLAMON EN DE GEVESTIGDE ORDE

IN DE OEFENRUIMTE

lijke en inmiddels verdwenen concertzaal Uffa Motorpsycho's eerste samenstelling z'n eerste optreden gunde, neemt zij het management van de band voor haar rekening. De stille kracht van een klein familiebedrijf. In hetzelfde pand is ook Morten Fagervik, al jaren de vaste lichttechnicus van de band, gehuisvest.

Motorpsycho's leefwereld is sowieso compact. De beschelden woningen van Bent, Snah en Gebhardt bevinden zich op loopafstand. Ook voormalig bandlid Deathprod en vaste hoesontwerper Kim Hiorthøy leefden jarenlang in deze omgeving, maar zij hebben Svartlamon inmiddels achter zich gelaten.

De gemeenschap is aan het veranderen, beseft Gebhardt. 'Er is een generatiewisseling gaande. Dat is goed. Het hele idee achter Svartlamon was dat het een goedkope woonomgeving zou zijn voor jonge, studerende en creatieve mensen. Het is dus belangrijk dat er steeds nieuwe bewoners met frisse ideeën komen.'

DIEZELFDE OMGEVING, en het bijbehorende milieu, heeft ongetwijfeld een belangrijk stempeel gezet op de ontwikkeling van Motorpsycho's eigenzinnige muzikale visie. Die komt voor het eerst tot volle wasdom op *Demon Box* ('93), de eclectische plaat die de band op de wereldkaart zet. Snah: 'We voelden ons beperkt in het keurslijf van een metalband. Onze manier van spelen paste niet meer bij de songs die we schreven.' Bent: 'We besloten om elk nummer in z'n ideale vorm te gieten. In die tijd werkten we met een vierde bandlid, Deathprod. Hij vervulde de rol die John Cale bij Velvet Underground had. Wij hadden sterke songs waarmee we alle kanten op konden, hij kon ze op de juiste wijze interpreteren. Toen we klaar waren, wisten we dat we een heel bijzondere plaat hadden gemaakt. Elk nummer was op zijn eigen manier extreem, terwijl het album toch coherent klonk.' Gebhardt: 'In Snah's huiskamer luisterden we naar wat we hadden opgenomen. We kwamen tot de conclusie dat niemand deze plaat zou begrijpen. Toen we 'm aan enkele vrienden lieten horen, was er zelfs iemand die moest braken. De muziek was te heavy voor hem. Dat beschouwden we toch als een goed teken. Blijkbaar deed deze muziek iets met mensen.'

Demon Box wordt geweldig ontvangen in de Europese media en resulteert in een grootschalige tournee, de eerste in een eindeloze rij.

'Toch is die plaat lang niet zo goed als de legende 'm voorstelt,' stelt Bent nu. 'Natuurlijk, het is de eerste vlag die wij op de maan planten, maar er staan nauwelijks echt sterke songs op, hooguit goed uitgevoerde ideeën.'

DE ONNAVOLGBARE LIJN die met *Demon Box* is ingezet, wordt met diens wederom juichend ontvangen opvolger *Timothy's Monster* ('95) moeiteloos doorgetrokken. Motorpsycho heeft dan inmiddels een naam opgebouwd als

reportage

een intense, totaal onvoorspelbare live-act met een opvallend lange adem. Spontaniteit regeert te allen tijde. Dat uitgangspunt staat nog steeds fier overeind. Snah: 'Bij bepaalde concerten kom je in contact met een enorm energiereservoir, dat je dingen laat spelen waaraan je zelfs nog nooit had gedacht.' Bent: 'Tijdens zulke momenten kijken we elkaar aan en weten we: we zitten weer in *The Zone*. Het voelt als een orgasme. Kippenvel over je hele lijf. De songs die we spelen zijn eigenlijk slechts een excuus om dat gevoel te bereiken.'

Timothy's Monster wordt gevolgd door de fraaie gitaarpopplaat *Blissard* ('96). Die bezorgt de band zijn eerste Noorse Grammy Award (die nu plichtsgetrouw de faxen bijeenhoudt in Cecilie's kantoor) en crisis. Bent: 'Het was de eerste keer dat we met volledig uitgewerkte songs de studio ingingen. Na afloop van de opnamen waren we evenwel zo ontvreden dat we bepaalde gedeeltes opnieuw hebben ingespeeld en afgemixt. Als band gingen we door een moeilijke periode. Gebhardt schreef nog geen songs en Snah was er met zijn hoofd niet helemaal bij. Daardoor voelt Blissard voor mij bijna als een soloplaat.' Snah, het gevoelsmens: 'Bent maakte me duidelijk dat het voortbestaan van de band op het spel stond als ik niet snel een grotere bijdrage zou gaan leveren. Dat zorgde ervoor dat ik nummers ging schrijven en zingen.'

Maar alle problemen zijn dan nog niet uit de wereld. Nadat eerst Deathprod en daarna diens vervanger, vaste studiotecnicus Lars Lien, het toerleven voor gezien houden, blijkt hun opvolger, de tot gitarist gebombardeerde lichtman Morten Fagervik, tijdens de navolgende concerten vooral een obstakel op weg naar *The Zone*. Hij wordt terugverwezen naar de lichtknoppen. De tot zijn kern teruggebrachte band hervindt zich in '97 met het meeslepende, in slechts tien dagen opgenomen *Angels And Daemons At Play*. Ook Gebhardt en de herboren Snah leveren dan hun compositorische bijdrage. De enige serieuze crisis in de bandhistorie is bezworen.

DE VOORMALIGE ONDERZEEBOTENBASIS

Dora 1, gelegen aan een haven in een van de vele fjorden in de omgeving, torent hoog boven alles en iedereen in Svartlamon uit. In de tweede wereldoorlog gebruikten de nazi's deze als uitvalsbasis, een ideaal doelwit voor Britse bommenwerpers. Nu fungeert de grote hal als loods voor het transportbedrijf Irene's Shipping Service. Als je je een weg baant langs heftrucks en pallets en een wankel houten trap neemt, kom je bij de oefenruimte van het trio, dat

het begin gespeeld met zijn inspiratiebronnen. En de legendarische popgroepen als Love, Byrds, Beach Boys en Beatles, de pop-orkesten, zeg maar, daar hebben we in de toerbuis altijd naar geluisterd. De jaren '66 tot '70.

Zangharmonieën, grote arrangementen, dat vonden we altijd al mooi. Dus dan probeer je in hun huid te kruipen. Gebruik hun compositietechnieken, leer te denken als zij. De kunst van het songschrijven.

'Whip That Ghost is misschien eenal te duidelijke rip-off van *Whipping Post* van The Allman Brothers Band, maar ach, zel Stravinsky al niet dat het de grote componisten zijn die stelen, terwijl de middelmatige enkel lenen? We beweren helemaal niet dat we origineel zijn. Wij zijn gewend om effect te sorteren door tien minuten of langer een riff door te malen, tot het een soort drone wordt. Maar hoe kon Burt Bacharach een liedje van drie minuten helemaal volproppen met melodie en het toch zo simpel mogelijk laten klinken? O, je komt jezelf wel tegen, hoor. Het is een leerproces.

'We hebben onszelf zes maanden opgesloten in het repetitiehok. Zes dagen per week spelen, veel opnamen, op twee en acht sporen. Strijkersarrangementen uitproberen met mellotrons en dergelijke. We hebben anders gespeeld dan anders. We wilden het idee van de trio-opstelling loslaten. Als je ons wel eens hebt zien spelen, weet je dat we dat aardig hebben uitgemolken. En zo gauw je een strijkersarrangement schrijft, met blazers werkt, moet je daar als drummer rekening mee houden. Je moet ruimte laten. Als je opgroeit met Deep Purple, Kiss en Motörhead, sla je je snaren nu eenmaal harder aan dan dat je de Beach Boys als voorbeeld hebt. Om van de drumpartijen nog maar te zwijgen. Maar het was erg leuk om de lichtheid die sommige songs moesten hebben, ook werkelijk te bereiken. Het is een lang, maar bevredigend traject geweest.'

MARK VAN SCHAICK

BENT

SNAH

GEBHARDT

onlangs tot belangrijkste Noorse band van het afgelopen decennium werd uitgeroepen. In deze kleine, met instrumenten en apparatuur volgepropte ruimte is de basis gelegd voor talloze albums, EP's en tussendoortjes. Het tintelfrisse *Hey, Jane*, begin vorig jaar een bescheiden radiohit in Nederland, is er geboren. Net als het monumentale *Vortex Surfer*, onlangs door luisteraars van de Noorse nationale radiozender NRK gekozen tot beste nummer van de afgelopen 2000 jaar en daarna 24 uur lang continu gedraaid. Beide songs zijn afkomstig van *Trust Us* ('98), een groots opgezette en zelfs voor de bandleden nauwelijks te bevatten dubbelalbum. Na de bijbehorende serie concerten, en de weerslag daarvan op de liveplaat *Roadwork Vol. 1*, is 't tot begin dit jaar stil rond de band, waarvan we inmiddels weten dat we 'm kunnen vertrouwen. In z'n oefenhok werkt de drieënheid in alle stilte aan de volgende stap van zijn muzikale ontdekkingsstocht, de overrompelende popplaat *Let Them Eat Cake*. Komende zomer volgt bij het Amerikaanse Man's Ruin-label alweer een zeven songs tellende EP, waarop zoals gebruikelijk weer nieuw (lees: oud) terrein wordt verkend en het erfgoed van The Stones en Led Zeppelin de 21ste eeuw wordt ingetild.

Op dit moment wordt er in diezelfde repetitieruimte weer de gebruikelijke 25 uur per week gerepeteerd voor de aanstaande Europese tour, die de band, ditmaal ondersteund door toetsenist/contrabassist Baard Slagsvold, in april naar Nederland zal brengen. De innemende Gebhardt, tevens een fanatiek banjospeler, oefent zijn stem, experimenteert met geluiden en hoopt op de valreep zijn soloplaat *Gebhardt Plays With Himself* af te ronden. De verlegen Snah kruipt steeds verder uit zijn schulp, streeft liefdevol zijn gitaar en broedt op nieuwe songs. En Bent? Bent, de liefhebber, de connaisseur, de man met een missie, stuwt en pusht zoals hij dat al dik tien jaar doet. Het vuur is, kortom, nog lang niet gedoofd. Vele fascinerende episodes zullen nog worden toegevoegd aan de legende, nee, het verhaal. Snah: 'Deze band is een levensstijl. Binnen Motorpsycho vind ik een gevoel van vrijheid, dat ik sinds mijn puberteit heb gezocht. Ik prijs mezelf gelukkig dat ik al zo lang met Bent en Gebhardt mag werken. De meeste mensen zoeken naar pasklare antwoorden in hun leven. Zij zijn door hun wilskracht in staat om het helemaal en op hun eigen manier te doen.'

Motorpsycho wordt geportretteerd in de uitzending van *Lola Da Musica* op zondag 27 februari (Nederland 3, 19.30 - 20.10 uur).